GYÖNK VÁROS ÖNKORMÁNYZATÁNAK GAZDASÁGI PROGRAMJA

2020-2030

Gyönk – a térség központi városa

(A Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény 116. §-a alapján)

Elfogadta Gyönk Város képviselőtestülete a 34/2025 (IV. 03.) számú képviselő-testületi határozatával.

2025.

Preambulum

A Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény (a továbbiakban Mötv) 116. §-a alapján

(1) A képviselő-testület hosszú távú fejlesztési elképzeléseit gazdasági programban, fejlesztési tervben rögzíti, melynek elkészítéséért a helyi önkormányzat felelős.
(2) A gazdasági program, fejlesztési terv a képviselő-testület megbízatásának időtartamára vagy azt meghaladó időszakra szól.
(3) A gazdasági program, fejlesztési terv helyi szinten meghatározza mindazokat a célkitűzéseket és feladatokat, amelyek a helyi önkormányzat költségvetési lehetőségeivel összhangban, a helyi társadalmi, környezeti és gazdasági adottságok átfogó figyelembevételével a helyi önkormányzat által nyújtandó feladatok biztosítását, színvonalának javítását szolgálják.
(4) A gazdasági program, fejlesztési terv – a vármegyei területfejlesztési elképzelésekkel összhangban – tartalmazza, különösen: az egyes közszolgáltatások biztosítására, színvonalának javítására vonatkozó fejlesztési elképzeléseket.
(5) A gazdasági programot, fejlesztési tervet a képviselő-testület az alakuló ülését követő hat hónapon belül fogadja el. Ha a meglévő gazdasági program, fejlesztési terv az előző ciklusidőn túlnyúló, úgy azt az újonnan megválasztott képviselő-testület az alakuló ülését követő hat hónapon belül köteles felülvizsgálni, és legalább a ciklusidő végéig kiegészíteni vagy módosítani.

Gyönk Város Önkormányzatának Képviselő-testülete 55/2020 (VII.15) határozatával, a 2020 és 2027 közötti időszakra fogadta el gazdasági programját. A választási cikluson átnyúló gazdasági programot Gyönk Város képviselő-testülete felülvizsgálja és módosítja.

Gyönk Város Képviselő-testülete a Gazdasági Programját figyelembe veszi a gazdasági jellegű döntéseinél, a Város fejlesztésére vonatkozó, a gazdálkodásra vonatkozó, a település üzemeltetésére vonatkozó döntéseinél, figyelemmel az éves költségvetési rendeletének elkészítése során.

A Gazdasági Program átnyúlik a választási cikluson, azonban nem feltétlenül zárul a meghatározott időpontban, az egyes folyamatok, fejlesztések túlmutathatnak 2030 éven.

I. Célkitűzések

A törvényi és gazdasági lehetőségek figyelembevételével a kötelezően ellátandó önkormányzati feladatok mellett harmonikus egyensúlyban a település társadalmi igényeinek és az önkormányzat gazdasági lehetőségeinek figyelembevételével az önként vállalt feladatok ellátása a lakosság igényeinek, elvárásainak megfelelően történjen. Az önkormányzat a kötelezően ellátandó és önként vállalt feladatinak gazdasági feltételeit megteremtse, az önkormányzati fenntartású intézményeket

racionálisan, költséghatékonyan, szakmai elvárások szerint magas szakmai színvonalon működtesse, amennyiben szükséges a feladatok ellátásához gazdasági társaságot hozzon létre. Elvárás a gazdaságosság, hatékonyság, takarékosság alapelveknek a figyelembe vétele mind a tervezés, mind a végrehajtás, mind az ellenőrzés esetében.

Gyönk Városa **térségi központi jellegét** újra kell tervezni, illetve meg kell őrizni, a Közös Önkormányzati Hivatalt létrehozó településekkel történő szerves együttműködéssel, a társadalmi-gazdasági kapcsolatok megőrzésével, fenntartásával, kohéziójával. A térségi szerep erősítése közszolgáltatások fenntartásával, kiegészítésével szintén történhet, indikálva a környező települések lakosság megtartó képességét.
A 2011-ben átadott egészségügyi központ, funkcióját (felnőtt-, gyermek háziorvos, védőnői szolgálat, idősek klubja, családsegítő szolgálat) meg kell őrizni, az alapellátás biztosítása érdekében a helyi orvos, gyerekorvos letelepedését minden eszközzel biztosítani kell.
Ösztönözni kell a Gyönk Város határában található üzemi terület újbóli gazdasági tevékenységgel történő megtöltését, egyfajta ipari parki-inkubátori jelleg kialakításával, mivel ezen területen van lehetőség Gyönk Város és a térség településeinek fenntartását, fejlődését biztosító munkahelyek létrehozására, jövedelem előállítás biztosítására.
Gyönk Városában 3 palackos bort előállító borászat működik, amely a helyi turizmus fellendülésében segítheti a Város szolgáltatási képességének fejlesztését. A Tolnai Borút programban történő aktív csatlakozással, a városban tájékoztató táblák kihelyezésével, utcanév-táblák felújításával, pótlásával, interaktív városi séták (a település értékeinek, múltjának, tárgyi és szellemi kultúrájának mentén) útvonalának kialakításával, városi térkép elhelyezésével nem csak a turizmust segítjük, hanem a Város rendezettebb városképnek a kialakítása is megtörténik. Összetartozást erősít és hagyományt teremt a Születések fájának kihelyezése.
Gyönk Város jelentős szellemi és kulturális hagyományokkal rendelkezik. A térségi általános iskolai képzést állami fenntartású általános iskola biztosítja, amelynek megőrzése, fejlesztése, a beiskolázási körzetek megőrzése alapvető célkitűzés. Törekedni kell arra, hogy a Város közösségi élet, az általános és középiskolai közösségi élet harmóniában történő összehangolása, egymás lehetőségeit kiegészítve, erősítve. A középfokú oktatás megőrzése fontos feladat, az önkormányzat a lehetőségeit kihasználva törekedni fog a középfokú oktatás megőrzésére, a kollégium kihasználásának biztosítására. Cél a bölcsőde-óvoda-általános iskola-középfokú oktatás nevelési rendszer megőrzése a térségben.
A közművelődést és a Városi Művelődési Ház és Könyvtár működését, meg kell őrizni, az intézmény elhelyezését korszerű keretek között meg kell oldani. A Gyönki Művelődési Ház és Könyvtár személyi feltételeinek optimalizálásával biztosítani kell az intézményi működés hatékonyságát. Az önkormányzati kommunikáció hatékonyságát növelni kell, korszerű honlappal, Facebook oldallal, vagy más kommunikációs eszközzel. A „Gyönk Tv” folyamatosságáról gondoskodni szükséges.

A nemzetiségi önkormányzatokkal és nemzetiségi egyesülettel (Német Nemzetiségi Önkormányzat, Német Nemzetiségi Egyesület, Roma Nemzetiségi Önkormányzat) való együttműködést kiemelt feladatnak kell tekinteni. Az egyházközségekkel, azok vezetőivel szoros kapcsolatot kell kialakítani és fenntartani.
A Családsegítő szolgálat és a szociális intézmény rendszer segítségével a rászorultak elérése, ellátása, mentorálása, emberhez méltó helyzetbe segítése a szociális érzékenységet erősíti, mind a felnőtt, mind a gyerekkorú lakosság esetében. A családsegítő szolgálat, az idősek klubja tevékenységének, feladatának megismertetése, a szolgálatatások minél szélesebb körben történő igénybevétele, a kínálat megismertetése nagyban segíti a rászorultak előbbre jutását, helyzetének javulását. Fokozott figyelmet kell fordítani az időskorú lakosságra is.
Gyönk Város civil szervezeteinek tevékenységét a kölcsönös előnyök figyelembevételével kell katalizálni, minden lehetőséget megragadva segíteni, a szervezetek kiteljesedését támogatni szükséges. A gyermek és felnőtt sport egyaránt fontos a Városban élők számára, a sportpálya környéken ingyenes, nyílt internetelérést célszerű biztosítani. A sportpálya és környéke fejlesztését összefogásban el kell végezni.
Kiemelten fontos feladat a **térség önkormányzataival** való szorosabb kapcsolat és együttműködés kialakítása, ápolása különös figyelemmel a Gyönki Közös Önkormányzati Hivatalhoz tartozó településekre.
A nemzetközi kapcsolatainkat meg kell őrizni, a lehetőségeket kihasználva gazdasági előnyt keresve kell kiaknázni. Aktív kapcsolattartást kialakítása a testvérvárosokkal a jövő elengedhetetlen része, a fiatal korosztály bevonása szervezett keretek között elengedhetetlen. Az elkötelezettséget jelezjeti az is, ha a testvérvárosokat tartalmazó irányjelzőt helyezünk el a Város központjában.

Gyönk – a Térségi központ. Cselekvésünk során ezt tartjuk szem előtt.

II. Általános adatok

1. Elhelyezkedés

Gyönk Városa Tolna vármegye középső részén, közepén, a Tolnai-Hegyhát tájegységben Tamási járásban fekszik. 2009. június 1-óta Város, melynek központján a Kölesd - Pincehely összekötő 6313-as út halad végig, ezen közelíthető meg a 61-es főútról letérve, illetve a 63-as főút irányából is. A 65-ös főúttal a központjában induló és Hőgyészig vezető 6315-ös út kapcsolja össze. További két útja minősül még országos közútnak, öt számjegyű útként: a központjából északnak kiágazó 63118-as út, ami Miszla és Udvari községekbe vezet, valamint az északi határában, Gerenyás-puszta külterületi településrész mellett délnyugat felé kiágazó a 63122-es út, melyen Szárazd község érhető el.

Gyönk Város személyzet nélküli vasútállomással rendelkezik. A Keszőhidegkút-Gyönk vasútállomás a Budapest – Pusztaszabolcs – Pécs vasúti fővonalon helyezkedik el, a település központjától mintegy 7 kilométerre északra.

Gyönk Város autóbusz pályaudvarral is rendelkezik, ahonnan a környező településekre, a megyeszékhelyre is indulnak járatok.

Gyönk Város körzeti postahivatallal rendelkezik, amely jelentős közszolgáltatást lát el.

Gyönk Városban működik a Lackner Aladár Evangélikus Szeretetszolgálat, amely jelentős foglalkoztató és lehetőséget biztosít az idős lakosság számára a bentlakásos intézménybe történő beköltözésre.

A Város területe 38,11 km², lakosainak száma 2024-ben 1695 fő, melynek mintegy 1/3 a 65 feletti korosztály. Ebben nagy szerepet játszik a városban legnagyobb intézményként és legnagyobb foglalkoztatóként a Hegyhát Evangélikus Szeretetszolgálat működő idősotthon, ill. lakói. Ugyanakkor az elöregedő népesség, a fiatal lakosság megtartásának hiánya Gyönkön is nagy problémát okoz.

2.Településtörténet

Gyönköt első ismert említése az 1280-as évekből származik, viszont a környék (és Gyönk) már korábban is lakott térség volt. A község területe a török idők alatt is lakott maradt, a Rákóczi-szabadságharc idején viszont elnéptelenedett. A 18. század eleji betelepítésekor főként magyar és német családok érkeztek a községbe.

Az 1806-ban Nagyszékelyben alapított iskolát 1812-ben Gyönkre helyezték át, ahol ma is működik, Tolnai Lajos Gimnázium néven. A községben 1821-ben már megoldották az úrbéri rendezést. Az 1848–49-es szabadságharcban jelentős szerepe a térségnek nem volt.

1882-ben készült el a Budapest–Dombóvár–Pécs-vasútvonal, amelyen Gyönk is kapott állomást, de mivel a vasút a Kapos völgyében halad, a településtől az állomás

mintegy 7 kilométerre épült meg. Innen nyílt egy kiágazás Tamásiba 1893 végén (Keszőhidegkút-Gyönk–Tamási-vasútvonal), de 1990-től ezen a vonalon már csak teherforgalom van.

1891-ben 3371 német és magyar lakosa volt. Gazdasági és kulturális ereje a lakosságának sokszínűségében rejtezett. 1947-ben a csehszlovák–magyar lakosságcsere keretében 9 felvidéki magyar családot (55 fő) telepítettek ide Martos községből.

Gyönk a 19. század végétől a Simontornyai járás székhelye volt, melynek neve 1950-től Gyönki járás lett, és a település és térsége élvezte az összes ezzel járó előnyt. 1961-ben az akkori közigazgatási reform következtében ez megszűnt, Gyönk a járási székhely szerepét elvesztette, ugyanakkor a térségi központ szerepe mai napig megmaradt. A térségi szerep a vonzáskörzetben elhelyezkedő településeknek köszönhető, azonban a folyamatos lakosságszám csökkenés, elöregedés hatására a térség jelentősége csökken.

III. FEJEZET:HELYZETELEMZÉS

1. Demográfiai mutatók:

A város lakosságszáma a korábbiakhoz hasonlóan kismértékben csökkent, jelentősen nem változott azonban az inaktív lakónépesség aránya.

	2020	**2021**	**2022**	**2023**
Állandó népesség (dec. 31.) (fő)	1721	1702	1698	1695
Állandó népességből a 0-14 évesek aránya (százalék)	10,69	10,34	10,37	10,68
Állandó népességből a 65-x évesek aránya (százalék)	29,58	31,14	31,92	31,98
65 év feletti népesség, 100 fő 0-14 éves korú népesség (fő)	276	301	307	299

2. Gazdasági adatok

Az aktív foglakoztatás-politikai eszközök alkalmazásának köszönhetően arányaiban csökkent a nyilvántartott álláskeresők száma, és javult az aktív korú lakónépességre vetített arányuk is.

	2020	**2021**	**2022**	**2023**
Nyilvántartott álláskeresők összesen (fő)	36	32	27	20
Nyilvántartott álláskereső, 100 15-64 éves főre jutó (fő)	2,34	2,1	1,77	1,32
Legfeljebb 8 általános iskolát végzett nyilvántartott álláskeresők aránya (százalék)	41,67	56,25	62,96	50

Regisztrált vállalkozások 2020-2023 években

	2020	2021	2022	2023
Regisztrált vállalkozás, 1000 lakosra (db)	164,15	172,17	165,66	168,92
Regisztrált vállalkozás (~)	282	293	281	286
1-9 fős regisztrált vállalkozások (dec. 31.) (db)	231	105	95	95
10-19 fős regisztrált vállalkozások (dec. 31.) (db)	1	2	2	0

Az önkormányzat egy lakosra vetített iparűzési adóbevétele 2020 óta nőtt, amit részben a COVID19 éveit követő fellendülés, más részben az elmúlt évek inflációs nyomása is indokol. A KATA 2022. évi kivezetése látszik az 1-9 fős regisztrált vállalkozások számának csökkenésében.

	2020	2021	2022	2023
Helyi önkormányzat iparűzési adó bevétele, egy lakosra (1000 Ft)	7,08	8,46	10,53	10,81

A vállalkozások száma az elmúlt időszakban szignifikánsan nem változott. Ez a vállalkozói kedv, és a betelepülő vállalkozások hiányát mutatja. A vállalkozások adója se változott jelentősen, ami azt jelenti, hogy a vállalkozások bevételei reálértéken valójában csökkenő tendenciát mutatnak. Az iparűzési adó jelentős részét az országosan működő és helyben kötelezően adóalapot megosztó vállalkozások fizetik.

3. Oktatás, nevelés

Gyönkön a bölcsődei ellátástól kezdődően az általános iskolai oktatáson át egészen a gimnáziumi oktatásig a köznevelési intézményi ellátás teljes spektruma elérhető. A bölcsődei és óvodai ellátást a Gyönki Óvodafenntartó Társulás fenntartásában álló Gyönki Szivárvány Óvoda és Mini Bölcsőde, az általános iskolai, gimnáziumi és kollégiumi ellátást pedig a Tamási Tankerületi Központ fenntartásában lévő Hőgyészi Hegyhát Általános Iskola, Gimnázium, Alapfokú Művészeti Iskola és Kollégium két tagintézménye biztosítja. Azzal, hogy Gyönk a településméretéhez, lakosságszámához képest több oktatási, nevelési intézménnyel is rendelkezik a városban magas az értelmiségiek aránya. A Tolnai Lajos Gimnáziumi tagintézmény a vármegye egyik legrégebbi, patinás gimnáziuma. Jelentős veszély a középfokú beiskolázási nehézség, amely a középfokú képzés megszűnését fenyegeti.

4. Kultúra civil élet

Gyönkön hagyományosan jelentős a civil élet. A kis lakosságszám ellenére, arányaiban jelentős számban működnek a civil szervezetek, jelentős az önkéntesség, az adomány gyűjtés a tevékenység előmozdítása érdekében. A jelenlegi civil egyesületek, alapítványok jellemzően a sport, a kultúra, hagyományőrzés, a köznevelés, a közbiztonság, valamint katasztrófavédelem területén működnek. A Gyönki Művelődési Ház és Könyvtár berkein belül egyre csökkenő számban működnek jogi személyiséggel nem rendelkező, közös érdeklődési kör köré szerveződő klubok.

A civil egyesületeket működését, rendezvényszervezését az Önkormányzat minden évben a költségvetésben meghatározott forrás erejéig támogatja, elsősorban pályázati formában, de lehetőséget biztosít egyedi támogatás igénylésére is, amely a kiemelten fontos tevékenységekhez járul hozzá.

A kulturális élet központja az önálló intézményként működő Gyönki Művelődési Ház és Könyvtár. A német nemzetiség tárgyi emlékeit az intézményhez tartozó Német Nemzetiségi Tájház és Kiss József magángyűjteménye mutatja be. A német nemzetiségi hagyományok megőrzésével két szervezet foglalkozik Gyönkön: a Német Nemzetiségi Önkormányzat a Város tulajdonában álló, de a nemzetiségi önkormányzat használatában álló Találkozások házában, a Német Nemzetiségi Egyesület pedig a Gyönk, Ady Endre utca 38. alatti közösségi házban folytatja a nemzetiségi kultúra és hagyományok ápolását és őrzését.

A településen élő kis számú roma lakosság a Roma Nemzetiségi Önkormányzat létrehozásával őrzi hagyományait.

5. Egészségügyi ellátás

a, Alapellátás

Az alapellátás országosan jelentkező problémái az elmúlt két évtized halogatott döntéseinek következtében mára hatványozottan jelentkeznek. Az alapellátást három háziorvosi körzet keretében részben helyettesítéssel, több háziorvos biztosítja. Az Önkormányzati körzet betöltetlen, az I. körzet 2006. április 1-óta, a III. körzet 2023 év eleje óta. A 3 körzet fenntartása teljességgel indokolatlan, kettő körzet létrehozása indokolt, amely érdekében az Önkormányzat megtette a szükséges lépéseket.

- Gyönki I. körzet (helyettesített)
- Gyönki II. körzet (dr. Farkas Tibor háziorvos)
- Gyönki III. körzet (helyettesített)

Ellátott lakosságszám tekintetében a felnőtt háziorvosi körzetek egyike se éri el a jelenlegi jogszabályban elvárt 1200 fő/praxis minimumot, ezért önkormányzataink kezdeményezték a gyönki III. körzet beolvasztását a gyönki I. körzetbe.

b, Házi gyermekorvosi ellátás

A házi gyermekorvosi ellátás praxisa betöltetlen. A helyettesítést Dr Szoboszlai Ildikó látja el, és az ellátottak száma 170 fő. Az országos intézkedések tekintetében a minimum létszámot a gyermekorvosi körzet sem éri el, így várhatóan központi beavatkozásra fog sor kerülni.

c, Fogorvosi alapellátás

A fogorvosi alapellátás jelenleg a legstabilabban működő közszolgáltatás, a Város dr. Komáromi Zoltánnal kötött szerződés útján gondoskodik az alapellátásról és az iskolafogászatról .

d, A kötelező ügyeleti ellátás

Az ügyeleti ellátás kikerült az önkormányzati kötelező feladatellátások közül, így a központilag szervezett ügyeleti ellátást tudja a lakosság igénybe venni, amelyhez vagy 30-40km útazás szükséges, vagy a házhoz kijövő ügyelet látja el az érintetteket. A településen mentőállomás nem üzemel.

6. Szociális ellátórendszer

Gyönk Város Önkormányzata a személyes gondoskodást igénylő feladatok ellátását a Lackner Aladár Evangélikus Szeretetszolgálat (7064 Gyönk Táncsics u. 472.) útján biztosítja.

7. Lakásállomány

	2020	2021	2022	2023
Lakásállomány (db)	682	682	679	678

A Város területén található lakásállomány jelentős része vegyes falazatú, ennek köszönhetően már rossz állapotúnak mondható, melyeket az itt maradó, illetve letelepedő fiatalok a kormányzati intézkedések igénybevételével próbálnak modernizálni, állagukat megőrizni. Sajnos új építésű ingatlan a településen az elmúlt évtizedben nem volt. A régi, rossz állapotú vert falú ingatlanok közül az elmúlt években több lakás, ház tönkrement, teteje beszakadt, falazata bedőlt. Számos esetben az ingatlanon évek óta nem áll már lakóépület, azonban az ingatlan-nyilvántartásban nem törölték a felépítményt.

8. Önkormányzati ingatlanok helyzete, állapota

A nem belterületi ingatlanjait Gyönk Városa részben haszonbérlet útján hasznosítja. Összesen termőföld vagyona (erdő, gyep, szántó, legelő) mintegy 70 darab ingatlanból áll. Az ingatlanok egy része nehezem hasznosítható, elhelyezkedése, állapota miatt. Az ingatlanok egy része nehezen megközelíthető, hasznosítása nehezen megoldható. Ennek ellenére a földterületek hasznosításából jelentős bevétele van az önkormányzatnak, azonban a szűkülő vállalkozói kör miatt a bérbeadási lehetőségek a későbbiek során veszélybe kerülhetnek. Belterületen elhelyezkedő, önkormányzati tulajdonú telkek, garázsok, lakások vonatkozásában is a hasznosításról bérlet útján gondoskodik az önkormányzat. A Városi tulajdonú lakások szociális bérlakásként, vagy piaci alapon kerülnek hasznosításra. A szociális bérlakások esetében két lakás nem használható, azok rendbetétele szükséges. Az önkormányzati közcélú, vagy közfeladatot ellátó épületek állapotukat tekintve a felújításra szoruló kategóriába sorolandók. Az önkormányzati tulajdonban lévő ingatlanok közül a Közös Önkormányzati Hivatal elhelyezésére szolgáló épület, illetve az Egészségügyi központ állapota, állaga jó, korszerűnek mondható.

9. Infrastruktúra

Intézmények

Gyönk Város lakossága a Közös Önkormányzati Hivatalt helyben, egyéb, hivatalokat járási szinten Tamási városában, vármegyei szinten Szekszárdon tudja igénybe venni. A városközpontban található a 6 település - Gyönk, Miszla, Szakadát, Szárazd, Udvari, Varsád – közigazgatási feladatait ellátó Gyönki Közös Önkormányzati Hivatal. A Tamási Szabadság u. 54 szám alatti kormányablakban egységes környezetben, hatékonyan intézheti ügyeit a lakosság. Újszerűnek mondható a Kormányablak busz szolgáltatás amely tavasz-ősz időszakban rendszeresen érkezik Gyönkre. Gyönk Város Gyermekétkeztetési intézményt is működtet, amely vendég ebéd szolgáltatással külsős étkezést is biztosít.

Közlekedés

A város autópályával, autóúttal, főútvonallal nem rendelkezik. Gyönkön a 6313 számú út vezet keresztül, melybe a városközpontban a Szakadát, Diósberény, Hőgyész irányából a 6315 számú út csatlakozik. A városközpontból a 6313-as útból ágazik le a Rákóczi utcában a 6318 számú út, melyen a Közös Önkormányzati Hivatal két zsáktelepülése Udvari, és Miszla érhető el. A Város saját vasútállomással nem rendelkezik, a vasúti közlekedés a városközponttól mintegy 7 kilométer távolságra lévő Keszőhidegkút-Gyönk vasútállomáson érhető el. Az állomás a Budapest-Pécs vasúti fővonalon fekszik. A tömegközlekedés ezen a vasútvonalon és a Gyönki buszpályaudvarról zajlik. A buszközlekedés Gyönkön keresztül összekapcsolja a térség kis települései és Gyönk lakosságát a megye nagyobb városaival, és településeivel.

Közműves ivóvízellátás, szennyvízelvezetés

A közműves ivóvíz- és a szennyvízszolgáltatás tekintetében Gyönk Városában az állami tulajdonba került ERÖV Zrt (Nemzeti Vízművek csoport tagja) látja el a közmű-szolgáltatási feladatokat. A Város teljes területén elérhető a vezetékes ivóvíz hálózat. A hálózat jelentős része a koránál fogva cserére érett. A domboldalak magasabb régióiban épült ingatlanok vonatkozásában a vezetékes szennyvíz megvalósítása, olyan bonyolult és drága műszaki megoldásokat követelne, melyek megvalósítása még nem történt meg. A ’80-as évek elején épült szennyvíztisztító telep szintén felújításra szorul. Az ott használt eszközökhöz ma már alkatrész nem szerezhető be, így a javítások fajlagos költségei aránytalanul nagyok. Cserét igényel az Ifjúsági lakóteleptől a szennyvíztisztító telepig terjedő, régi és elavult központi gerinc is.

Földgázszolgáltatás, villamos hálózat, közvilágítás

A földgázvezeték a város nagy részén kiépített, ugyanakkor vannak olyan utcaszakaszok, fogyasztási helyek (Erdősor, illetve a település több területén az ipari mennyiség tekintetében) ahol a gázhálózathoz való csatlakozás csak aránytalanul nagy költségek árán valósítható meg, vagy a gázvezeték kapacitása kevés egy ipari fogyasztó ellátására. Ellátási szempontból a gázszolgáltatás a EON Dél-dunántúli Gázhálózati Zrt., míg áram vonatkozásában az EON Dél-dunántúli Áramhálózati Zrt területe. A közvilágítás kiépítettsége lakott területen teljes körű, beleértve ebbe

Szabaton- és Gerenyás-pusztákat is. A településen 252 közvilágítási lámpatest található, melyeket 2016-ban lettek korszerűsítettek.

Árkok, csapadékvíz elvezetés

A város vízgyűjtő területét meghatározó dombokról lezúduló csapadékvizet közvetlenül az észak-déli irányú, állami tulajdonú Gyönki-árok, közvetve a Donát-patak fogadja be. A főárokhoz csatlakozó befolyók, ciszternák, övárkok állapota is igen elhanyagolt, sokuk mára már meg sincsen, elművelésre, beépítésre került. Több utcában az út járófelületének javítása az út emelkedését eredményezte, így az úttesten kialakított szivárgók alig képesek egykori funkciójuk ellátására. A Gyönki-árok több szakaszból álló felújítására az önkormányzat két pályázatot nyújtott be: a településközpont és az alsó Vásártér közötti szakasz felújítása befejeződött, a településközpont és a Rákóczi út felső vége közötti szakasz fejlesztésére TOP PLUSZ forrás keretében lesz lehetőség a tervek szerint 2027 év végéig. Ez utóbbi szakaszon komoly kihívást jelent az árokszakasz sok esetben illegális beépítése. A projekt keretében mintegy 9000m^3 kapacitású záportározó tervezése történt meg, a település déli szakaszán.

Temetők

A városban gyakorlatilag minden nagyobb történelmi egyház temetkezési helye megtalálható, ezek közül, csak a már lezárt egykori „baptista temető” képezi a város tulajdonát. E temető mára gondozatlan állapotba került. Két izraelita temető is van Gyönkön, az egyik az Ady utca elején, a másik pedig a protestáns és a római katolikus temető szomszédságában. Mindkettő izraelita temető köré kerítést épített a fenntartó 2019 előtt. Ezek lezárt temetők, kaszálásukról részben az Önkormányzat gondoskodik. A katolikus temető a város legújabb temetője. A protestáns temető, tulajdonosa az evangélikus és a református egyház. A II. világháborút követő lakosságcsere, a német lakosság kitelepítése, következtében nagyszámú sír maradt gondozatlanul. Gyönk Város Önkormányzata a köztemető fenntartási kötelezettségéről ez utóbbi két keresztény temető 5 számú parcellájában gondoskodik. A temetők fenntartásáról és üzemeltetéséről az Egyházak Üzemeltető útján gondoskodnak. Folyamatban van Gyönk, zártkert 1045 hrsz terület ingyenes tulajdonba vétele, amely temető kialakítás és infrastruktúra rendezés célját fogja szolgálni. Rendezni szükséges a temető belső és külső útjainak viszonyait, a ravatalozó felújítását.

Hulladékgazdálkodás

A hulladék összegyűjtéséről, elszállításáról és kezeléséről országos szinten a MOHU Mol Hulladékgazdálkodási Zrt gondoskodik. A közterületeken és a magáningatlanokon a vegetációs időszakban keletkező nagy mennyiségű zöldhulladék elhelyezése nem megoldott. Gyönk Városában nagy kiterjedésű zöldterületek, árokpartok, parkok találhatók, melyeket az Önkormányzat tart karban. Az itt keletkező zöldhulladék elhelyezése komoly problémát okoz az önkormányzatnak. A lakóingatlanok többsége nagy kiterjedésű telken fekszik, melyeken mára a konyhakerteket felváltották a virágágyások és az összefüggő gyepek. Az ezeken keletkező zöldhulladékok

elhelyezése a lakosság számára nehezen megoldható. A felújítások, építkezések során keletkező törmelékek, egyéb hulladékudvari szemét elhelyezése sem biztosított, a relatív költséges elszállítás miatt illegális elhelyezés történik.

Sportlétesítmények, játszóterek

Gyönk városában két iskolai sportcsarnok, az oktatási intézmények fenntartásában, két aszfaltozott kispályás labdarúgópálya szintén ezen intézményeknél, és egy városi sportpálya (nagypályás futballpálya salak felépítményű futókörrel) kisebb kondiparkkal található. A sportpálya és a futókör felújításra szorul, a futókör salak rétege, futó felülete a hozzá nem értő kezelésnek és a karbantartás hiányának köszönhetően tömörödött, erősen gyomos. A városi sportpálya öltözője az elmúlt években felújításra és bővítésre került. A városban két játszótér található, amelyeken kisebb fejlesztések történtek.

Megújuló energia

Gyönki középületek közül az energiaigény kielégítésére a Városháza és a Művelődési Ház egyaránt ellátott egy-egy Syma10-03M típusú 10kWatt maximális teljesítményű kis naperőművel. A civil egyesületek közül a Német Nemzetiségi Egyesület épülete ellátott még napelemekkel. A magán és a vállalkozói szektorban egyre több helyen található napelem, így a napenergia használata villamosenergia termelésre. Ennek elterjedése azonban, mind az ingatlanok állapota, mind a jövedelem hiány miatt nem széles körű.

10. Gazdasági helyzet

Az Önkormányzat pénzügyi helyzete stabil. Az elmúlt időszakban hitel felvételére nem került sor.

Az önkormányzat költségvetési bevételeinek és kiadásainak alakulása:

Önkormányzati (ezer forintban)	**2020**	**2021**	**2022**	**2023**
bevétel	667.747	667.747	795 810	667.412
kiadás	437.399	437.398	663 198	582.134
Elméleti maradvány	230.348	273.757	132.612	85.277

A költségvetési maradványok oldalának képét erősen torzítják az adott évben megkapott, de csak később felhasznált pályázati támogatások összegei.

A korábbi évekkel-évtizedekkel szemben a költségvetési gazdálkodás tekintetében egyre fontosabb szerepet kapnak a dologi kiadások, ezen belül is a közüzemi díjak, amelyeknek alakulása (ingadozása) jelentősen meghatározza az intézmények fenntarthatóságát.

A bevételek közül a saját bevételek nagysága stagnál. Az önkormányzati feladatok állami, normatív támogatásaival tételesen el kell számolni. Egyes önként vállalt feladatoknak is vannak normatív támogatásai, ezekkel is tételesen el kell számolni. Önként vállalt feladat a kötelezőek veszélyeztetésével nem vállalható. Az intézmények és az intézményen kívül ellátott feladatok közül a Gyönki Közös Önkormányzati

Hivatal, a Gyönki Gyermekétkeztetési Intézmény és a Gyönki Szivárvány Óvoda és Mini Bölcsőde működtetésére kellő fedezetet biztosít a kapott állami támogatás, jelentősen alulfinanszírozott azonban Gyönki Művelődési Ház és Könyvtár.

III.FEJEZET: A GAZDASÁGI PROGRAM ANYAGI FORRÁSAINAK FEDEZETE, MEGTEREMTÉSE

A gazdasági programban megfogalmazott célok megvalósításához szükséges anyagi források biztosítása érdekében az alábbi intézkedések, feladatok rögzíthetők:

1. Központi támogatások – a központi források kihasználása a feladatok minél magasabb színvonalú és hatékony ellátása érdekében.
2. Működési támogatások – önkormányzati és intézményi bevételek
3. Külső támogatási rendszerekben történő részvétel - (Pályázati források figyelése, igénylése, megszerzése) – jelentősen korlátozó tényező az önerő biztosítása, illetve az esetleges utófinanszírozás megoldása.
4. Közhatalmi bevételek, Adórendszer – Gyönk Város képviselő testülete magánszemélyek kommunális adóját, illetve helyi iparűzési adót vezetett be. Célszerű az adórendszer átgondolása, az adómértékek növelése, olyan adórendszer megteremtésével, mely megfelel a helyi adópolitika elvárásainak és hatékonyan növeli az önkormányzat saját forrásait, ugyanakkor a helyi lakosságra túlzott terhet nem ró. Az adóztatás keretében a köztehervisélés biztosítása szükséges.
5. Felhalmozási bevételek, ingatlanhasznosításból eredő bevételek – az értékesíthető, az önkormányzat által nem használható, nem szükséges ingatlanok hasznosítása, esetleges hosszabb távú hasznosításra történő átadás.

IV.FEJEZET: A TELEPÜLÉS FEJLESZTÉSÉNEK ALAPELVEI

Célunk, hogy település-földrajzi és környezeti adottságainak kihasználásával, a lakosságra, valamint a helyi kis- és közepes vállalkozásokra támaszkodva Gyönk azzá a barátságos, biztonságos, szép, **térségi funkciót betöltő kisvárossá** váljon, amit a várossá nyilvánítást megelőzően elődeink is látni szerettek volna.

Ennek érdekében ki kell építeni Gyönk gazdasági alapjait, ki kell alakítani a Város turisztikai rendszerét, növelni kell vonzerejét, kihasználva, előtérbe helyezve a már meglévő helyi értékek, különösen a német hagyományok lehetőségeit.

A településfejlesztés során kiemelten kell kezelni az alapvető településüzemeltetési és közszolgáltatási feladatokhoz kapcsolódó kérdéseket:

1. A humán közszolgáltatások területén alapvető feladat az oktatási-, nevelési-, kulturális-, közművelődési-, szociális- és egészségügyi intézmények kiegyensúlyozott, színvonalas működéséhez szükséges személyi és tárgyi feltételek folyamatos biztosítása. A lehető legtöbb oktatási-, kulturális-, egészségügyi-, szociális-, közigazgatási- és kereskedelmi szolgáltatás legyen helyben elérhető. Az önkormányzatnak szorosan együtt kell működnie az intézményekkel és fenntartóikkal. Kiemelt feladat a háziorvosi és házi gyermekorvosi ellátás folyamatos biztosítása, a praxiskezelőnél kezdeményezni kell a praxisok ésszerű kialakítását, folyamatosan pályáztatni kell az orvosi állásokat, és az orvosok fogadása érdekében megfelelő orvosi lakást és rendelőt kell biztosítani.
2. A szociális ellátások során az időskorúak és a gyermekek részére célszerű koncentrálni a forrásokat, e mellett a természetbeni (tűzifa) támogatások jogosultsági feltételeit folyamatosan nyomon kell követni, szükség esetén kiigazítani szükséges.
3. A munkahelyek bővítését katalizálni szükséges. Mindent meg kell tenni, annak érdekében, hogy a Szakadát irányában elhelyezkedő üzemi terület prosperáló vállalkozói parkként, munkahelyeket teremtsen, jövedelmet biztosítson, adót fizessen. A közmunka fenntartásával biztosítani szükséges a máshol munkát vállalni nem tudó személyek jövedelemhez jutását. A gazdasági verseny megőrzése mentén, a beszerzési szabályok keretein belül az önkormányzati beruházásoknál, megbízásoknál a helyi vállalkozókat kell preferálni.
4. A turizmus fejlesztését komplexen kell kezelni. Használni kell a borászatok körében megjelenő fogyasztók által elérhető egyéni és csoportos előnyöket, szálláshely bővítéssel, kapcsolódó programokkal több napos kikapcsolódás biztosításával bővíthető a turizmus jelentősége, igénybevétele.
5. Fontos feladat a város közterületeink megfelelő karbantartása, (terek, parkok), a közlekedési infrastruktúra további fejlesztése (szilárd burkolatú utak bővítése, járdák karbantartása, központi városkép rendezése,), közvetetten pedig a közmű-hálózat fejlesztése. Az önkormányzat több esetben lépéseket tett a Magyar Állam tulajdonában álló, funkciójukat vesztett épületek ingyenes tulajdonba vétele iránt. A meglévő, de használt ingatlanok hasznosításán folyamatosan dolgozni kell. A település térségi kapcsolatainak javítása érdekében meg kell tenni a szükséges lépéseket a 6315 számú közút felújítása iránt.
6. Az épített és természeti környezet fejlesztése mellett legalább olyan fontos a közösség fejlesztése, a város polgárai közötti összetartás erősítése, elsősorban a városi rendezvények, a kulturális programok és a hagyományápolás eszközeivel. Lehetőség szerint biztosítani a szükséges forrásokat a városi rendezvényekhez és kulturális programokhoz, a nemzetiségi önkormányzatok és a civil egyesületek támogatásához.

7. Fokozni kell az együttműködést a térség településeivel: közös rendezvények, kulturális programok tartásával, a térség gondjaira választ kereső, közös területfejlesztési projektek kidolgozásával.
8. A térség településeivel együttesen klímastratégiát kell kidolgozni, bevonva az oktatási intézményeket és támaszkodva az elkötelezett civilekre. A klímastratégiának tükröznie kell a város azon elkötelezettségét, hogy a lakóknak biztonságos és egészséges életfeltételeket kíván biztosítani.

V. FEJEZET: FEJLESZTÉSI ELKÉPZELÉSEK, FOLYAMATBAN LÉVŐ FEJLESZTÉSEK

1. Folyamatban lévő fejlesztések

a) Városüzemeltetési eszközpark fejlesztése

cél: a városgazdálkodási feladatok hatékony, gépesítésre támaszkodó ellátása

Fejlesztési forrás, programok: vármegyei területfejlesztési alap, saját forrás

Beruházás tervezett költsége: 6.800.000Ft

b) Gyönk csapadékvíz elvezetés II-III ütem

cél: A Gyönki-árok rendezése részben jó karbantartással részben új kiépítéssel történő rendezése, záportározó kialakításával. A jelenleg rendelkezésre álló forrás a vízmegtartó előírások miatt záportározó kialakítását is tartalmazza. Cél a környezet biztonságosabbá, élhetőbbé tétele.

Fejlesztési forrás, programok: TOP PLUSZ

Beruházás tervezett költsége: ~ 400.000.000Ft

2. Tervezett, szükségesnek tartott fejlesztések

a) Orvoslakás kialakítása

cél: A megüresedett háziorvosi praxis betöltésének elősegítése, a letelepedést segítő, a helyben lakást biztosító családi ház felújítása segítségével

Fejlesztési forrás, programok: VJP, saját forrás

Beruházás tervezett költsége: ~ 22.000.000Ft

b) Autóbuszforduló kialakítása az általános iskolánál

cél: A diákbuszok a korábbiakhoz hasonlóan fel tudjanak jutni az általános iskolához, és biztonságosan el tudják szállítani az iskolás gyermekeket az iskola és a lakóhelyük viszonylatában.

Fejlesztési forrás, programok: ÉKM, központi támogatás

Beruházás tervezett költsége: ~ 32.000.000Ft

c) Vásártér utca, Erdősor utca, Bajcsy-Zsilinszky utca pormentesítése, szilárd burkolattal való ellátása

cél: A Vásártér utca, Erdősor utca a forrás mértékéhez igazodó szilárd burkolattal történő ellátása, Bajcsy-Zsilinszky utca felső szakaszának szilárd burkolattal történő ellátása.

Fejlesztési forrás, programok: Magyar Falu Program, területfejlesztési források, saját forrás

Beruházás tervezett költsége: ~ 50.000.000Ft

d) Központi buszpályaudvar fejlesztése

cél: A buszpályaudvar közvilágítását fejleszteni szükséges, a területén elhelyezkedő illemhely korszerűsítésre szorul.

Fejlesztési forrás, programok: ÉKM, BM pályázat, VJP

Beruházás tervezett költsége: ~ 10.000.000

e) Játszóterek fejlesztése

cél: Gyönkön több, elkülönülő lakóövezetben játszóterek találhatóak, feladat a meglévő játszóterek felújítása, karbantartása, új játékokkal történő bővítése. Cél a lakókörnyezet szebbé, élhetőbbé tétele, közösségépítés, szórakozás biztosítása a gyermek korosztálynak.

Fejlesztési forrás, programok: Magyar Falu Program, saját forrás

Beruházás tervezett költsége: ~ 10.000.000

f) Sportpálya fejlesztés

cél: Mind a sport pálya, mind a futókör állapota nem megfelelő. A futókör esetében a felület rendbetétele, salakozása szükséges. Célszerű a futókör esti megvilágítását kialakítani, oly módon hogy a labdajáték edzéseinek világítása is biztosított legyen. Cél a környezet élhetőbbé tétele, a sportolási lehetőségek biztosítása és az egészséges életmód feltételeinek megteremtése.

Fejlesztési forrás, programok: uniós forrás , Magyar Falu Program, TAO pályázat

Beruházás tervezett költsége: ~ 20.000.000

g) A szociális bérlakások lakhatóvá tétele

cél: A korábban megkezdett és félbemaradt szociális bérlakás kialakítása. A kész szociális bérlakásokban az áramhálózat és földgázhálózat fejlesztése. Cél az önkormányzati ingatlan értéknövelése, a lakhatási lehetőségek bővítése.

Fejlesztési forrás, programok: Magyar Falu Program, saját forrás

Beruházás tervezett költsége: ~ 20.000.000

h) Művelődési Ház, és a korábbi Mozi épületének teljes felújítása, belső átalakítása

cél: Művelődési Ház energetikai korszerűsítése, fűtés szakaszolása, alkalmas és minőségi helyet biztosítani a közművelődési programok számára, akár az egyesületeknek, akár az önszerveződő csoportoknak a közösségi életük gyakorlására. Az épületet akadály mentesíteni is szükséges. Cél a közösségi élet fejlesztése.

Fejlesztési forrás, programok: területfejlesztési források, Magyar Falu program

Beruházás tervezett költsége: ~ 200.000.000Ft

i) Kistérségi védelmi központ kialakítása

cél: A lakosság biztoság érzetének és biztonságának javítása, közte egészségügyi biztonságának megteremtése. Cél a foglalkoztatás, és a térség ellátásbiztonság növelése.

Fejlesztési forrás, programok: Leader program, Magyar Falu Program, területfejlesztési források, saját forrás

Beruházás tervezett költsége: ~ 70.000.000Ft

j) Hulladékudvar kialakítása, az illegális hulladéklerakók felszámolása, komposztáló kialakítása, a zöldhulladék újrahasznosítás a.

cél: Cél a lakosság életkörülményeinek javítása, az élhetőbb, tisztább, rendezettebb környezet kialakítása, a fenntarthatóság biztosítása és a környezettudatos nevelés.

Fejlesztési forrás, programok: területfejlesztési források, MOHU Zrt

Beruházás tervezett költsége: ~ 100.000.000Ft

k) Német nemzetiségi tájház felújítása, bővítése

cél: A közönség számára elérhetőbbé tenni a helyi hagyományok és kultúra megismerését, ugyanakkor a közösségi élet számára alternatív helyet biztosítani, ahol rendezvények keretében folytathatják a hagyományápolást. Cél a túrizmus fejlesztése, gazdaságélénkítés, közösségépítés. A NNÖ minél szorosabb bevonása a Tájház programokkal történő megtöltésében.

Fejlesztési forrás, programok: területfejlesztési források, Magyar Falu program, Teleki népi építészeti program

Beruházás tervezett költsége: ~ 30.000.000Ft

l) Járdák felújításai

cél: A környezet szebbé élhetőbbé tétele.

Fejlesztési forrás, programok: területfejlesztési források, Magyar Falu program, saját forrás

Beruházás tervezett költsége: ~ 15.000.000Ft

m) Városi kamera rendszer kialakítása

cél: a közbiztonság megőrzése, bűnmegelőzés

Fejlesztési forrás, programok: területfejlesztési források, Magyar Falu program, saját forrás

Beruházás tervezett költsége: ~ 5.000.000Ft

VI. ÖSSZEGZÉS

Gyönk múltjában és jelenében jelentős történelmi, szellemi örökséggel rendelkezik. Mind infrastruktúrájában, mind lakosságában elöregedő településként a lakosság fiatal rétegeinek, az elszármazottak és utódaiknak a településhez kötődés megőrzése elengedhetetlen. Az alapinfrastruktúrákra koncentráltan kell a rendelkezésre álló saját forrásokat felhasználni, pályázatokon tudatos fejlesztéseket kell megvalósítani, amelynek eredője a fiatalok letelepedésének, ittmaradásának ösztönzése. Az önkormányzat alapvető célja az, hogy a városi infrastruktúra fejlesztésével, a közszolgáltatások színvonalának megőrzésével, emelésével a város polgárainak életminőségét, a város épületeinek és közterületeinek karbantartásával és szépítésével, pedig a polgárainak életkörülményeit javítsa. Ebben a törekvésében az önkormányzat számít a város lakóira, az ide kötődő elszármazottak, az itt működő vállalkozásoknak, a civil szervezeteknek és az itt érdekelt közszolgáltatóknak és önkormányzati intézmények minden munkatársának aktív részvételére és konstruktív együttműködésére. Az önkormányzat törekszik arra, hogy a különböző erőket és tevékenységeket, az egyéni kezdeményezéseket a lehető legnagyobb mértékben elősegítse, minden itt élő, itt dolgozó vagy ide látogató ember közös java érdekében. Mindezen célok és törekvések a lakosság megtartását és az idetelepülés ösztönzését is szolgálják, hogy a környezet nyújtotta csodálatos tájba egy vonzó térségi központként működő kisváros fejlődjön, ahol jó élni, ahol jó tartózkodni, ahová érdemes visszatérni. Gyönk nem csak egy csodás természeti környezet, de egy élhető térségközpontként lélegző kisváros.

Gyönk a térségi központ!

Gyönk, 2025. április .

Gyönk Város Önkormányzatának
Képviselő-testülete

Elfogadta Gyönk Város képviselőtestülete a …./2025 (IV. 03.) számú képviselőtestületi határozatával.

Téli Róbert
polgármester